

rozporządzeń dodatkowych jeszcze w ciągu teraźniejszej sesji zaproponować, jak najusilniej popierać i oraz używać swego wpływu na to, by z uniknięciem wszelkiej zwłoki została także wchodząca znów tymczasowo w używanie teraźniejsza ustawa konkursowa zaraz na początku przyszłej sesji zmieniona w sposób odpowiadający wszelkim słusznym wymaganiom i życzeniom.

Październik 1862.

Towarzystwo przemysłowców austriackich.

Portugalia.

(Przybycie Królowy. — Uroczystości.)

Młoda Królowa Maria Pia według depeszy z Turynu z 6go października przybyła już do Lizbony. Śmierć baby Króla Ludwika portugalskiego nie zmieni w niczem programu uroczystości zaślubin. Posłowie japońscy jak już dawniej donoszą, przybędą do Lizbony. Już nawet opuścili Toulon. *Diario de Lisboa* z 30. ogłasza program uroczystości, mających nastąpić za przybyciem młodej Królowej do Lizbony, a które 5 dni trwać będą. Pierwszego dnia Królowa na pokładzie swojej korwety będzie przyjmować odwiedziny królewskiej rodziny. Drugiego dnia nastąpi wylądowanie i uroczysty wjazd Jej król. Mości do Lizbony. Salwy z dział zwiastować będą chwilę, gdy Królowa stąpi na ziemię portugalską. Od miejsca wylądowania Ich król. Moście ośmiokonnym powozem, poprzedzonym przez 14 innych, udadzą się do klasztoru S. Domingo, gdzie patriarchy będzie dawał ślub. Ztąd nowożeńcy udadzą się do zamku Ajuda. Trzeciego dnia będzie uroczyste przedstawienie w teatrze narodowym D. Maria. Czwartego dnia Ich król. Moście w zamku Ajuda będą przyjmowali życzenia ciała dyplomatycznego, hołdy dworu. Wieczorem przedstawienie w teatrze S. Carlos. Piątego dnia Król odprawi wielki przegląd wojska na Campo Sequano.

Na Madryt donoszą pod d. 7. października, że uroczystości w Lizbonie rozpoczęły się d. 6. Illuminacya była świetna. Ogłoszono amnestyę dla przestępców politycznych.

Anglia.

Londyn, 8. października. (Nowiny dworu. — Meeting Garibaldystów odwołany. — Wyrok sądu przysięgłych.)

Królowa ma z Niemiec powrócić d. 15. b. m. Według *Court Journal* uda się do Osborne, a w d. 9. listopada przypadająca uroczystość urodzin księcia Walii będzie tamże w szczerem kole rodzinnem obchodzona. Powątpiewają niektórzy o prawdziwość tego ostatniego doniesienia, albowiem zdaje się być zamiarem księcia, towarzyszyć księstwu pruskim w podróży po morzu śródziemnem. Dla tej nawet przyczyny miano jacht „Osborne“ wysłać do Genui, aby tamże dalszych rozkazów oczekiwał. Statek ten powiózł obecnie posła angielskiego sir Artura Magennis do Lizbony, jakie dalsze jego przeznaczenie, niewiadomo.

Wczoraj lord major przyjmował deputacyę z adresem podpisanym przez 1000 londyńskich obywateli, którzy upraszali o zwołanie publicznego zgromadzenia do Guildhalli dla wynurzenia Garibaldiemu uwielbienia za jego patriotyzm i współzucia dla jego nieszczęścia, lord major uznał wynurzenie współzucia jako zbyt czerne, ponieważ Garibaldi otrzymał amnestyę, a o ranę swoją jako żołnierz sam zapewne nie wiele się troszczy. Przewodniczący deputacyi odpowiedział: wielkim celem, do którego się dąży jest oswobodzenie Rzymu. Tego nie ma w adresie, zauważył lord major, a gdyby było, natenczas wielu z tych, którzy nie mają chęci mieszać się w postanowienia Cesarza francuskiego, nie podpisałoby na nim swoich nazwisk. Dodał, że ze stanowiska swego nie może żadną miarą przedsiębrać nic, coby rząd Jej kr. Mości skompromitować mogło w obec Cesarza Francuzów, a nadto czyż roztropnie jest ze strony protestantów mieszać się teraz do kwestyi papieżstwa; francuskie dzienniki *Patrie* i *Constitutionnel* surowo wyraziły się o tem.

Ponieważ zgromadzenie w Guildhalli, pisze *Vaterland* było już prawie przyrzeczone, przeto odmowa musiała nastąpić z wyższego rozkazu.

Sąd przysięgłych wydał już wyrok na 14 czy 15 uczestników zaburzenia w Hyde-Park; kara największa wynosi 2 miesiące więzienia.

Francya.

Paryż, 7. października. (Różne wiadomości.)

Dziennik *le Temps* zamieścił obszerny artykuł o potrzebie reformy studyów klasycznych we Francyi, której potrzeba powszechnie czuć się daje. Zupełne przekształcenie gimnazyj zdaje się koniecznem. Do ostatnich egzaminów na bakalaureat zgłosiło się 455 kandydatów. Z tych jeden tylko dostał świadectwo bardzo dobre, dwóch świadectwo dobre, 13 dość dobre, 179 dostało dostateczne a 260 zupełnie przepadli jako niezdatni.

Eskadra ewolucyjna wiceadmirała Rigault de Genouilly znajdująca się teraz w porcie geneueńskim, wróciła do Tulonu i udać się później w dalszą podróż dotąd nieoznaczoną.

Wiktor Hugo przesłał dziennikowi *la France* list z podziękowaniem, iż dziennik ten najpierwszy ogłosił mowę jego w Brukseli w obronie wolności druku wypowiedzianą.

Telegram z Paryża z 10. b. m. donosi:

Według wykazu banku dziś ogłoszonego zwiększył się zapas weksli eskontowanych (Portefeuille) o 65½ milionów franków, zaś zapas gotowizny zmniejszył się o 29½ milionów.

Rząd francuski rozpoczął roboty około ufortyfikowania miasta Bourges, w którym założone być mają wielkie arsenały i magazyny wojenne. Warsztaty tak będą zbudowane, iż zarazem jako schronienia dla wojska użyć je będzie można. Dwa statki liniowe do Meksyku z wojskiem posłane, nie powrócą do Francyi, lecz zostaną na stacyi w wodach meksykańskich. Rząd najął dla wojska wielkie parowce angielskie, „Waterford“ i „Osian“ do przewozu z Tulonu do Meksyku znacznej ilości dział, amunicyi i wojska.

Independance belge twierdzi, że piemontski minister Ratazzi z pewnością przybędzie do Paryża dnia 13go b. m. dla konferowania z Cesarzem w sprawie rzymskiej i naradzenia się względem projektu zaprowadzenia w Neapolu urzędu Wicekróla dla młodszego syna króla Wiktora Emanuela, księcia Aosti. Włoski zaś dziennik *Discussione* twierdzi, iż p. Ratazzi w ten czas tylko uda się do Paryża, jeżeli spodziewać się będzie mógł, że pozyska załatwienie sprawy rzymskiej w duchu polityki piemontskiej.

La France twierdzi, że Garibaldi nie przyjmie amnestyi, ale raczej wyjawić zechce całą prawdę, to jest wiele dokumentów króla włoskiego i ministerium kompromitujących.

Włochy.

Neapol, 6. października. (Przybycie księcia Napoleona do Neapolu. — Morderstwa w Palermie. — Różne wiadomości.)

Książę Napoleon i księżna Klotylda przybyli dziś do Neapolu. Generał Lamarmora oddał im wizytę na pokładzie parowca „książę Hieronim.“ Poczem książę wraz z swoją małżonką wysiedli na ląd i przejeżdżali przez ulicę Toledo w dworskim powozie. Zwiedzili potem pałac Capodimonte a wieczorem spacerowali po ulicach neapolitańskich.

Dziennik *Diritto* zamieścił następujące szczegóły o morderstwach popełnionych w Palermie dnia 1. października. Wieczorem tegoż dnia raniono jednocześnie na kilku głównych ulicach 13 osób puginami. W godzinę po zajściu słońca chłopiec jeden zapalił świecę na ulicy Quattro Cantoni, poczem morderstwa powyższe nastąpiły. Ciosy wszystkie w brzuch wymierzone, mordercy mieli jednakową odzież na sobie; czarne suknie i czarne kapy; zbliżali się do swych ofiar z założonemi rękami, błagając o jałmużnę i wzywając świętych, jako ludzie wielkiem dotknięci nieszczęściem.

Ośmiu morderców schwytano, trzech z sztyletami krwią zbroczonemi. Dziewięciu rannych, po części śmiertelnie, przyniesiono do szpitala.

W skutek tych zamachów generał Brignone dowodzący w Sycylii, jako nadzwyczajny komisarz królewski, nakazał rozbrojenie ludności na całej wyspie, z wyjątkiem gwardyi narodowej w służbie będącej. Broń w trzech dniach oddane być musi; sprzedaż broni również zakazana została. Niewypełniający tego rozkazu, ulegać mają surowej karze, a nawet mają być rozstrzelani.

Telegram z Turynu z d. 7. października donosi, iż deputowani Mordini, Fabrizzi i Calvino dotąd w Neapolu w więzieniu trzymani na wolność wypuszczeni zostali.

Niemcy.

Berlin, 10. października. (Posiedzenie izby panów. — Hr. Andrzej Zamojski w Poznaniu. — Różne wiadomości.)

Na dzisiejszem posiedzeniu izby panów hr. Arnim-Boicenburg wniósł poprawkę, przez 58 członków podpisaną, żądającą odrzucenia budżetu przez izbę deputowanych zawotowanego a przyjęcie propozycyi rządowych. Prezes rady ministrów odczytał deklaracyę z konkluzyą, iż rząd po przyjęciu w izbie deputowanych wniosku Forckenbeka, nie może się spodziewać żadnego rezultatu z stosunków swoich z tą izbą, przeciwnie obawiać się musi coraz większego rozdwojenia na polu zasad i teoryi. W tem położeniu rzeczy rząd postąpił sobie tak jak tego dobro całego kraju wymagać będzie, przyczem baczny będzie na to, ażeby konstytucya zachowaną została w tych częściach, które się prerogatywy korony i izby panów dotyczą.

Wniosek hr. Arnim-Boicenburga według wszelkiego podobieństwa do prawdy w izbie panów przyjęty zostanie.

Hrabia Andrzej Zamojski przybył z Królewca do Poznania dn. 8. b. m. z synem swoim i stanął w pałacu hr. Działyńskiego, szwagra swego. Hr. Zamojski ma dla siebie i dla syna swego paszport na trzy lata do Niemiec, Francyi i Anglii.

W Grudniadzu cała kompania piechoty liniowej tamże konsystująca skazana została wyrokiem sądu wojennego na karę robót fortecznych od 19 lat poniżej do jednego roku za odmówienie posłuszeństwa swemu kapitanowi w skutek umowy. Król pruski wyrok ten potwierdził jako w sprawie o bunt dotąd niestychany w wojsku pruskim. Kapitan tej kompanii oddany także został pod śledztwo, mające wykryć postępowanie jego względem kompanii, którą dowodził.

Turecyja.

(Protest rosyjski. — Stan rzeczy w Serbii. — Postępowanie Maronitów.)

Z Konstantynopola donoszą do *Patrie*, że rosyjski poseł w Konstantynopolu książę Łabanów przeciw konwencji zawartej między Omerem Baszą a księciem Mikołajem Montenegrońskim a w szczególności przeciw założeniu linii fortyfikacyjnej między

Niksiczem i Spuczem, wniósł formalny protest do Ali Baszy, ministra spraw zagranicznych.

Z Belgradu pod d. 6. października pisza do *Temesv. Ztg.* Gdy książęcy rząd serbski jeszcze przed kilka dniami przyrzekł ustnie sir Henrykowi Bulwer posłowi angielskiemu, przyjęcie uchwał konferencji konstanyopolitańskich przez ministra Garaszana, dzisiaj ze strony rządu serbskiego nastąpiła pisemna ratyfikacja wszystkich dwunastu punktów odnośnej umowy już w całej osnowie zakomunikowanej. Sir Bulwer, chociaż jeszcze cierpiący, odjechał dziś.

Ferman Sultana względem przywrócenia pokoju został ogłoszony przez dowódcę twierdzy. Za ledwie akt pokoju podpisano, wiadomość o tem rozeszła się zaraz pomiędzy tutejszą ludnością, a wszyscy ci, co o prawdzie niespodziewanego wydarzenia powątpiewali, przekonali się o niej, gdyż dziś na rozkaz rządu barykady rozbierać poczęto. Zawarcie pokoju sprawiło gwałtowne wrażenie. Stronnictwo przeciwnie jest rozjątrzone, lecz większość, a mianowicie świat handlowy i przemysłowy, nie posiada się z radości.

Według depeszy z Belgradu z 10. października, książę Michał udał się d. 9. po południu do Kragujewacz. Tegoż dnia rozpuszczono powołaną pod broń milicję narodową.

Bejrut, 21. września. Nieporozumienia Fuada Baszy z Maronitami, zostały przez pośrednictwo duchowieństwa załatwione. Fuad Basza, mający ręce związane przez reprezentantów głównych mocarstw, nie mógł użyć przemocy i musiał przyzwolić, aby mieszkańcy wsi Sopir budowali dalej drogę jak to było ich zamiarem, lecz osoby przemocą uwolnione z więzienia dystryktowego muszą być wydane. Chrześcianie Hestrewańscy dali sobie słowo, stawiać zawsze opór, ile razy władze tureckie zechcą wpływ swój zanadto rozpościerać. Fuad Basza już dwa razy okazał swoją słabość, trudno mu więc będzie ten kraj administrować bez robienia ciągłych koncesyj.

Kronika.

(Pożar.) W Wróbliku królewskim, w obwodzie samochim, porządek 19. z. m. z niewiadomej dotąd przyczyny włościanin tamtejszy Szczepan W.; zgorzały mu: dom mieszkalny, wszystkie budynki gospodarskie i cały letoroczny plon zboża.

(Sprawa mostu na starej Wiśle.) „Czas“ pisze: Między władzą miejską w Krakowie a dyrekcją kolei żelaznej galicyjskiej zachodzi spór z powodu budowy stałego mostu pod koleją na Starej Wiśle w miejsce teraźniejszego drewnianego. Kierunek tego mostu został już naznaczony i plany wygotowane, a tymczasem gdy władza miejska zamierza zregulować Starą Wisłę, tak aby też przestała być kanałem nieczystości, przeto zaprotestowała przeciw budowie już teraz tego stałego mostu, albowiem w razie uregulowania koryta Wisły most mógłby w innym miejscu okazać się potrzebnym a nie tam gdzie jest dziś wskazany. W tym celu zażądano superarbitralnego sądu komisji złożonej z urzędników ministerjalnych i inżynierów.

(Kolej ze Lwowa do granicy mułtańskiej.) Czytamy w „Czasie“: Izba handlowo-przemysłowa w Czerniowcach uchwaliła podać do ministerjum handlu prośbę względem poprowadzenia kolei żelaznej ze Lwowa przez Bukowinę do granicy mułtańskiej, tak jak inżynierowie kolei galicyjskiej wytykają kierunek. Już dawniej z polecenia rządu wytykano dwa kierunki pod tę kolej, to jest: pierwszy pod przewodnictwem inżyniera naczelnego Bretschneidera, który wytykał linię z doliny dnieszczańskiej w dolinę Prutu, a z tamąd zostawiając Czerniowce na boku, w dolinę Bruśnicy przez Berbeszcze i Stanieszczę, a następnie w dolinę Seretu i w tej ostatniej do Synowców ku granicy mułtańskiej; drugi kierunek później pod przewodnictwem naczelnego inżyniera Li-hockiego obierał drogę z doliny Dniestru w dolinę Prutu, a przebywszy tę, w dolinę Klubeczki, z niej zaś w dolinę Derelni, przebywszy zaś Hlibakę w dolinę Seretu, a powtórnie przez Wolczyńc w dolinę Suczawy gdzie kolej po lewym brzegu Suczawy niedaleko miasta Suczawy dotknęłaby Mołdawii. Izba handlowa postanowiła przedłożyć ministerstwu zachodzące okoliczności i prosić, aby Towarzystwo kolei galicyjskiej obróciło kierunek wskazany przez Li-hockiego; gdyby zaś to nie mogło nastąpić, izby kolej szła przez Czerniowce do Synowców, gdyż uboga w drzewo okolica Bukowiny mogłaby przez to być zaopatrzona w drzewo z lasów doliny Seretu.

(Towarzystwo pomocnicze dla gospodarzy.) W Pradze zawiązało się towarzystwo mające na celu dostarczanie swym członkom po cenach jak najniższych wszelkich przedmiotów, w gospodarstwie domowym potrzebnych. Ustawa tego towarzystwa, przez rząd zatwierdzona, obejmuje 50 paragrafów, opiewających między innymi co następuje: Towarzystwo zakupywać ma hurtem przedmioty, w gospodarstwie domowym potrzebne, i sprzedawać będzie takowe swym członkom po cenach kosztów, z których w pewnych oznaczonych terminach zniżać ma sprawę. Działalność towarzystwa rozciąga się do Pragi i jej przedmieść. Członkowie towarzystwa dzielą się na: założycieli, opiekunów (podporuczytel), członków rzeczywistych i uczestników. Założycielami są ci, którzy w jednolity władzy pozwolenie na zawiązanie się towarzystwa, opiekunami zaś są ci, którzy oświadczyli na rzecz towarzystwa jednorazowo 50 złr., a obok tego opłacając 10 złr. rocznej składki, służą towarzystwu bezpłatnie; członkowie rzeczywiscie placą rocznie po 5 złr., a uczestnicy po 5 lub po 2 złr. jednorazowo. Do liczby tych ostatnich mają należeć głównie wdowy, sieroty i wdowcy urzędnicy. Każdy z uczestników, życzący sobie nabyć co od towarzystwa, obowiązany jest zawiadomić o tem naprzód i złożyć jedną piątą część wartości przedmiotu, resztę zaś złożyć przy odbiorze takowego. Sprawy towarzystwa na załatwiać obierany na walnych posiedzeniach komitet złożony z 14 członków, którzy wybiorą z pomiędzy siebie prezesa. Co dwa lata wystąpi z komitetu po 6 członków, w miejsce których nowi w takiejże liczbie wybrani zostaną. Walne zgromadzenie zwołane będzie raz do roku, a na niem znaj-

dować się powinno przynajmniej 30 członków głoszących. Do każdej uchwały potrzeba większości głosów, lecz przy wyborach niezbędna jest jednomyślność głosów. Towarzystwo nie inaczej może być rozwiązane, jak w skutek uchwały czterech piątych głosów.

Gospodarstwo, przemysł i handel. w

Wykaz rezultatu

przedsiębranego w miesiącu wrześniu 1862 r., przez urząd targowy u obcych piekarzy ważenia i rewizji pieczywa.

Nazwiska i imiona	Miejsce sprze- dazy	wiejski	zółkowy	kolibow-	wiejski	Uwaga.
		chleb kolonialowy	ski chlebi domowy	ki	chlebi	
		Waluta niższo-austryacka				
		c. lut.	c. lut.	c. lut.	c. lut.	
Wagmann Adam	Bernardynski plac	1 7/8				
Wagmann Filip		1 7 1/2				
Jocher Ignacy		1 7 1/4				
Wolf Jakób		1 7 1/4				
Bloch Elle			1 7 1/2			
Klar Markus			1 6 1/2			
Wilmann Salomon			1 6 3/4			
Götzel Götzel			1 7			
Bloch Abraham			1 7			
Kesler Nachmann			1 6 1/2			
Tirk Markus			1 6 1/2			
Juda Stern			1 6 3/4			
Lebwohl Jakób			1 6 3/4			
Stein Esril				1 6 1/2		
Lebwohl Mailach				1 5		
Fleisig Dawid				1 5		
Tirk Dawid				1 6		
Farb Neche				1 6 1/4		
Charatan Aron				1 6		
Flar Chane				1 5 1/2		
Misner Izak				1 6		
Star Chane				1 5 1/2		
Kozak Szymon					1 8 1/2	
Nastarowska Anna					9	
Bartolowa Anna					9	
Haizak Margareta					8	
Schubert Józef					1 8 1/2	

Suma	4 29 1/2	9 60 1/2	9 52	5 42 1/2	
przeciętne w	w wrześniu 1862	1 7 1/3	1 6 3/4	1 5 3/4	1 8 1/2
a zatem w	sierpniu	1 7 1/8	1 6 3/4	1 5 5/8	1 8 1/2
	podnoszeniu się	1/4			
	spadaniu				

Ostatnie wiadomości.

Lwów, 13. października. Według ostatniego telegramu z Jschlu postanowił Najjas. Pan przedłużyć jeszcze na kilka dni swój pobyt tamże, i powróci dopiero we wtorek lub we środę do Wiednia. — Od kilku dni krąży w Wiedniu głuche wieści o nieporozumieniach w łonie gabinetu, których powodem ma być sprawa węgierska. *Presse* jednak utrzymuje, „że dopokąd zebrana jest jeszcze rada państwa, nie można wierzyć żadnej pogłosce o przesileniu ministerjalnem, i mogłoby się ono stać prawdą dopiero po zamknięciu sesyj.“ Co do tego zamknięcia zaś dodaje *Presse*, że nastąpi ono prawdopodobnie z końcem listopada, poczem zaraz zwołane być mają sejmy prowincjonalne.

Pruska izba panów stała w teraźniejszym sporze finansowo-konstytucyjnym po stronie gabinetu. Jak donosi telegram *Czasu* z Berlina z 11. października, odrzuciła izba panów na posiedzeniu swoim z dnia tego 150 głosami przeciw 17 budżet taki, jaki wyszedł z izby deputowanych. Zaś drugi punkt poprawki *Arnima*, aby przywrócić budżet do stanu, jak go rząd przedłożył, uchwalony został 144 głosami przeciw 44.

W obec takiego stanu rzeczy w Prusiech, gdzie zakwestyjonowany jest teraz niejako cały konstytucjonalizm niemiecki, otwierają wcale pomyslnie widoki tak zwanemu wielkoniemieckiemu stronnictwu, które już wkrótce ma ogłosić program zgromadzenia w Frankfurcie, dokąd uda się także kilkunastu deputowanych rady państwa w Wiedniu.

Z Wioch niema dziś żadnych nowin telegraficznych, i przeto niewiadomo jeszcze, jak się skończy sprawa amnestyi, odrzuconej przez Garibaldeggo. Z dzienników włoskich dowiadujemy się, że z podróżą księcia Napoleona do Neapolu ma się łączyć cel polityczny; mianowicie utrzymuje turyńska *Discussione*, że książę ma formalnie zbadać cały stan prowincyi i zdać o tem sprawę Cesarzowi; utrzymują bowiem we Francyi, że dążność do unii włoskiej ostygła w prowincjach południowo-włoskich, a natomiast wzrasta stronnictwo Murata w Neapolu.

Czas podaje dziś w tłumaczeniu z rosyjskiego dosłowną treść adresu, który podpisała szlachta podolska w Kamieńcu, i dodaje, że zaraz po wysłaniu go sztafetą do Petersburga, rozjechali się obywatele prócz marszałka Ronikera, który został zatrzymany w Kamieńcu. Zresztą nie ma nic nowego ani z Królestwa ani z Rosyi.

W sprawie szlezwickiej donoszą, że gabinet duński odpowiedział już na ostatnią depeszę hrabi Reehberga. W tej odpowiedzi oświadcza Dania, że przy wyłącznie internacjonalnym charakterze tej kwestyi nie widzi potrzeby zapuszczać się w dalsze układy z państwami niemieckimi, ale natomiast gotowa jest poddać się powtórnie wyrokowi głównych mocarstw, czy decyzya taka zapa-

